

חידות מרתקות על פרשת השבוע לפאר את שולחן השבת

שאלות ותשובות לפרשת "נח"

1. "ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת" [ו, י]. בכמה לידות נולדו? (2 דעות)
  - א. בפשטות ב-ג' לידות.
  - ב. יש אומרים בלידה אחת. (ילקוט דוד)
2. מה היה חטאייהם של דור המבול? (לפחות 5)
  - א. במדרש כתוב שעברו על כל העברות שבתורה.
  - ב. ברש"י כתוב שעברו על עריות ועבודה זרה ונחתם דינם על הגזל.
  - ג. יש אומרים שגזלו נשים זה מזה - שזה גם עריות וגם גזל.
  - ד. יש אומרים שהיו גוזלים פחות משהו פרוטה שאי אפשר יהיה לתבוע אותם לכן זה נקרא חמס.
  - ה. יש אומרים שבהכרח שהייתה גם מחלוקת שאם לא כן כיצד גם עוללים ויונקים נספגו?
  - ו. יש אומרים שתחילת חטאם היה בפיהם ובלשונם, כמאמר חז"ל - מי שנפרע מדור המבול ומדור הפלגה, הוא יפרע ממני שאינו עומד בדיבורו, ועל כרחך שחטאו בפיהם ולימדו לשונם דבר שקר, וידוע שמי שלשונו טמאה, בהכרח שגם מעשיו טמאים. ולשון הרע חמור יותר מג' עבירות חמורות.
3. בדרך כלל הקב"ה נפרע קודם מממונו של האדם ואחר כך מהאדם עצמו, ומדוע בדור המבול לא עשה כן?

כיוון שהכל היה גזל, לא שייך להיפרע בממונם, ולכן נענשו מיד בגופם.
4. "עשה לך תבת" [ו, יד]. רש"י: כדי שיראוהו אנשי דור המבול עוסק בה ק"כ שנה ושואלין אותו 'מה זאת לך'? והוא אומר להם 'עתידי הקב"ה להביא מבול לעולם', אולי ישו בו. כמה שנים בפועל בנה נח את התיבה? (3 דעות)
  - א. 5 שנים.
  - ב. 52 שנה.
  - ג. י"א שהתיבה נבנתה מאליה.
5. במה חיבר נח את קרשי התיבה?

במסמרים ובריחים שבנו שם ייצר אותם.
6. מדוע נח היה צריך לטעת את עצי הארזים בעצמו? (3 פירושים)
  - א. בזמנו היו עובדים ע"ז לארזים, והיו אסורים בהנאה.
  - ב. באותו הדור גם הצמחים השחיתו מין בשאינו מינו והיה צריך לשמר אותם.
  - ג. עשה נח כמו רבי חייא שהכין את הכל בקדושה ובטהרה, וכך יש לדבר קיום מעל הטבע.
7. גם ככה היו נסים בתיבה שהחזיק מעט את המרובה, א"כ למה צריך לעשות תיבה כ"כ גדולה?

גם כמצפים לנס, צריך מעט השתדלות, כמו אצל בתיה שרק לאחר שפשטה ידה להציל את משה ולא הגיעה נתארכה ידה. וכמו שנאמר 'פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם'.
8. "שלוש מאות אמה אורך התיבה חמישים אמה רחבה ושלושים אמה קומתה" [ו, טז]. מה העניין דווקא במידות אלו? (3 פירושים)
  - א. בחטא עץ הדעת מובא בדברי רבותינו הקדמונים: "והנחש, רבי יצחק אמר שהנחש הוא יצר הרע (המפתה לחטוא), רבי יהודה אומר שהיה נחש ממש. באו לפני רבי שמעון, אמר להם ודאי הכל אחד, כי סמאל היה, ונראה רוכב על נחש". וידוע שבכל דבר בבריאה יש טוב ורע, ועל האדם לברר את הטוב מתוך הרע. בנחש, האותיות נ' ש' הם הטוב, והאות ח' היא הרע, וכאמור 'ארס נחש מבין שיניו. בסמאל, האותיות א' ל' הם הטוב, והאותיות ס' מ' הם הרע. דור המבול הרסו כל חלקה טובה והגיעו לתכלית הרע, ולכן כתוב 'כי מלאה הארץ חמס', כי אותיות ח-מ-ס הם הרע שבנחש ובסמאל. ולכן ציווה ה' את נח לבנות תיבה דווקא במידות אלו הרומזות לטוב שברע: ש' דנחש 300 אמה אורך, נ' דנחש 50 אמה רוחב, ל' דסמאל 30 אמה גובה, ו-א' דסמאל ואל אמה תכלנה מלמעלה.
  - ב. תיבה זה גם מילה נרדפת למילה, ולכן נאמר דווקא תיבה ולא אניה, כדי לרמוז שחטאם של דור המבול היה בפה, פה בגימטריה 85, ומילה בגימטריה 85. ומידות התיבה מרכיבות את המילה לשון. ש- 300 אמה אורך, נ- 50 אמה רוחב, ל- 30 אמה גובה, ו- צורתה כאמה כנגד ואל אמה תכלנה מלמעלה. וע"י תיבת נח ומידותיה היה תיקון לחטאי הלשון והפה של דור המבול.
  - ג. במידות אלו נמצאים 2 שמות הקודש: הויה כפול אדנות. א-י 10 גובה, ד-ה 20 גובה, נ-י 300 אורך, י-ה 50 רוחב, 'אמה תכלנה מלמעלה' אמה ר"ת - אלו קינוי מלך העולם, שכינה' המספר המייצג של העולם הזה נקבל שכינה. [גם סוכה בגימטריה 91 כמו שמות הויה ואדנות. בסוכה צריך 'צל' בגימטריה 120, ונח בנה את התיבה 120 שנה. ועוד]
9. "צוהר תעשה לתבה" [ו, טז]. מה הפירוש 'צוהר'? (3 דעות)
  - א. חלון.
  - ב. אבן טובה.

חידות מרתקות על פרשת השבוע לפאר את שולחן השבת

ג. ויש אומרים דשניהם נכונים. וחלון על כרחך היה שממנו זן נח את עוג וממנו שלח את העורב והיונה. ואבן טובה גם מוכרח לומר שהיה שהיה לא שימשו השמש והירח בזמן המבול (למעשה נחלקו בזה), והאבן האירה להם במקום השמש. וכן כתב החזקוני.

יש אומרים שיה תלוי במחלוקת בתחילת הפרשה האם נח היה צדיק אפילו שהיה בדורותיו, או דווקא בדורותיו ולא בדורו של אברהם. דאם נאמר שהיה צדיק אפילו שהיה בדורותיו, א"כ מותר היה לו לראות את הפורענות הבאה על הרשעים ולפי"ז צוהר הכוונה חלון. אבל אם נאמר שדווקא בדורותיו היה צדיק, ולעומת אברהם היה רשע, אסור היה לו לראות את המבול, כמו שהמלאך אסר על לוט ומשפחתו להסתכל אחורה במהפכת סדום ועמורה, א"כ לפי"ז צוהר הכוונה לאבן טובה, כי להציץ בחלון היה לו אסור.

10. מפני מה הוצרך הקב"ה לצוות את נח לעשות חלון לתיבה ולכתוב ציווי זה בתורה? (4 תירוצים)

א. עשיית החלון נעשתה להאיר להם את התיבה לאחר כלות הגשם וחסרון המים. האבן עזרא מבאר שעשיית החלון נעשתה כדי להאיר להם בתיבה, וכן פירש הרד"ק שנה נצטווה שיעשה חלון בתיבה כדי שיכנס ממנו האורה לאחר כלות הגשם וחסרון המים. אך לפי זה צ"ב למה בשביל זה צריך ציווי מאת השי"ת? ושואל לולא שהיה הקב"ה מצוה את נח לעשות בה חלון, לא היה רשאי לעשותה, למרות כל ההכרח שבדבר, כי היה מוכרח לעשות הכל כפי שציוהו הקב"ה.

ב. למ"ד שנח היה צדיק נעשה חלון בתיבתו שיזכה לראות במפלת הרשעים. הנה העולם מוסיף להקשות על המחלוקת שהביא רש"י שיש אומרים ש"צוהר" הכוונה חלון ויש אומרים אבן טובה - מה נפקא מינה אם היה בתיבתו של נח חלון או אבן טובה? ומתריצים שאותה מחלוקת תלויה במחלוקת הידועה אם נח נדרש לשבח או לגנאי, כמו שהביא רש"י על הפסוק "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" שיש הדורשים אותו לשבח שהיה צדיק בדורותיו וכל שכן בדורות אחרים, ויש שדורשים אותו לגנאי, כי בדורותיו דווקא היה צדיק ולא בדורות אחרים. והרי רק לצדיקים מותר לראות במפלתן של רשעים. ועל כן מי שדורש שנח היה צדיק גמור סובר שהיה בתיבתו חלון, שיזכה לראות במפלתן של רשעים, אבל מי שסובר שנח לא היה צדיק גמור סובר שלא היה חלון בתיבתו, אלא אבן טובה שהאירה להם, כי לא היה נח ראוי לראות במפלתן של רשעים, [וראה מה שכתב בזה בכרם יוסף עמ"ס מגילה עמ' ש"ח]. ואפשר שללמד חידוש זה נכתב הדבר בתוה"ק.

ג. משום מה שאמרו חז"ל אל יתפלל אדם אלא בבית שיש שם חלונות. עלה בדעתי לתרץ בס"ד על פי מה ששינוי בגמרא (ברכות לד:): אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן: אל יתפלל אדם אלא בבית שיש שם חלונות, כמו שמצינו בדניאל (פ"ו פסוק י"א) שנכנס לביתו להתפלל וחלונותיו היו פתוחים לו בעליתו לכיוון ירושלים, ופירש רש"י (בגמרא, שם) שצריך להתפלל במקום שיש חלונות מפני שגורמים לו שיכוין ליבו, שהוא מסתכל כלפי שמים וליבו נכנע. (ועיין גם בשו"ע סימן צ' סעיף ד' ובמשנ"ב). וכן לגבי נח יש לומר שציוהו הקב"ה לעשות חלון בתיבה, כדי שיתפללו נח ואשר איתו בתיבה במקום שיש בו חלון, כאמור. הכרתי אדם שהיה עובד בחיל הים, ואחרי שהפליג ושהה בלב ים במשך שנים רבות, כשהיה מביט בים ובשמים נכנסו בליבו הכנעה והרהורי תשובה, עד שחזר בתשובה, ונעשה לרא שמים בתכלית.

ד. כדי שגם נח וסיעתו יהיו שותפים וחשים את הצער שיש בעולם. זכרנוי שבימי בחרותי בלומדי בישיבה גדולה, באחד הבקרים של שבוע פרשת "נח" נכנס להיכל הישיבה איזה עליוי מפורסם, שכידוע הולך מחיל אל חיל, משיבה לישיבה ומפלפל בלימוד עם הבחורים. ניגש והתיישב ומיד שאל באיזו סוגיא אנו עוסקים, והחל לפלפל עמנו כבקי ורגיל בלימוד המסכתא והסוגיא, צולל במים אדירים ומעלה פנינים וחיידושים בחכמו. כאשר סיים להתפלפל עמנו בלימוד, פנה ושאל למה הוצרך הקב"ה לצוות את נח לעשות חלון בתיבה, - איזו תועלת תצמח לנח שיהיה חלון בתיבתו? כל אחד מבני החבורה ניסה לתרץ איזה פשט, אך העילוי דחה דברינו, והעצים הקושיא עוד ועוד. לפני שפנה ללכת, ביקשנו ממנו שיאמר את תירוצו. או אז פנה הסביר בקול נרגש, שהתירוץ פשוט מאד, אבל טמון בו יסוד גדול: "נח היה מחוייב לעשות חלון בתיבה, שלא לנתק עצמו מצערם של הכלל, - על האדם מוטל לחוש ולהשתתף בצער הזולת, לא להיות ספון רק בתוכו ולחזר תמיד אחר הנאותיו האישיות, להביט קצת לצדדים, לראות היאך ובמה יכול לסייע לאחרים, להיות שותף עימם ברגשותיהם, בשמחה וגייל וגם בעתות צער ומשבר" - בשביל זה הוצרך נח לעשות חלון בתיבתו; בהקשר לזה יש להביא מה שמצינו אצל משה רבינו "ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם" ופירש רש"י "נתן עיניו וליבו להיות מייצר עליהם", ויש לפרש "ויגדל משה", שמשא גדל והתעצם מפני שנתן עיניו וליבו להיות מייצר עליהם! (אשכול יוסף)

11. האם התיבה הייתה משופעת? (2 דעות)

א. לדעת רבי נחמיה היה שיפוע. (וכן הפשטות וכ"כ רש"י)
 ב. לדעת רבי יהודה לא היה שיפוע כלל, והפירוש הוא כאמתה למטה כך אמתה למעלה, כלומר אותו מספר אמות בכל קומה וקומה. (מדרש רבה לא, יא)

12. כמה חדרים היו בתיבה? (2 דעות)

א. לדעת רבי נחמיה 900 חדרים היו בה, 300 בכל קומה, וכל חדר 6 אמות על 6 אמות, ושלוש פרוזדורים או רחבות של ארבע על ארבע אמות, ושתי אמות לצדדים.
 ב. לדעת רבי יהודה 360 חדרים היו בה, בכל קומה 120 חדרים.

13. "תחתים שנים ושלישים תעשה" [ו, טז]. מה היה בכל קומה מ-3 הקומות של התיבה? (4 דעות)

א. עליונה לאדם, אמצעית לבעלי החיים, ותחתונה לזבל. (רש"י ע"פ סנהדרין קח:)
 ב. תחתונה לזבל שנזח לגרוף מלמעלה למטה, שניים לנח ומשפחתו ובע"ח טהורים, ועליונה לבע"ח טמאים.
 ג. ויש מחלפין: תחתונה לטמאים, שניים לנח ומשפחתו ולטהורים, ועליונה לזבלים, כדי שלא יעלה הריח למעלה ויסבלו ממנו. (מדרש רבה לא, יא)
 ד. תחתונה כל בהמה וחיה, אמצעית לעופות, עליונה שקצים ורמשים ובני אדם. (אבותינו בשם חז"ל)

14. כיצד קראו לאשתו של נח?

לאשתו של נח קראו נעמה.

15. מי היה אביה של אשתו של נח? (2 דעות)

א. לרבי אבא - אביה היה למך, אמה הייתה צלה, ואחיה היה תובל קין המוזכרים בפרשת בראשית [ד, כב].

חידות מרתקות על פרשת השבוע לפאר את שולחן השבת

- ב. ורבנן אומרים- שהיו שתי נעמה, ונעמה אשת נח הייתה הבת של חנוך. [חנוך היה הבן של ירד, ואביו של מתושלה, וסבא של למך].
16. כיצד היה מקום בתיבה לאוכל ומזון עבור כל החיות, וכיצד ידע נח כמה כל חיה אוכלת? מבאר הגר"א שיעור של כל סעודה היה כביצה (56 גרם) והיה בזה ברכה שישביע את האוכל.
17. איזה אוכל הכניס נח לתיבה? (4 דעות)
- א. ר' אבא בר כהנא אמר: הכניס עמו דבילה. שנאמר: 'והיה לך ולהם' דבר שהוא לך ולהם.
 ב. תני משום רבי נחמיה: רוב מכנסו דבילה.
 ג. רבי אבא בר כהנא אמר: הכניס עמו זמורות לפילים, חצובות לצבאים, זכוכית לנעמיות.
 ד. ר' לוי אמר: הכניס עמו זמורות לנטיעות, יחורים לתאנים, גרופית לזיתים. שנאמר: 'והיה לך ולהם' אתה עיקר והם טפלים לך.
18. "ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל וכו' והיה לך ולהם לאכלה" [ו, כא]. הקשה המהרי"ל דיסקין בחידושו על התורה מדוע כאשר נח מצטווה להכניס אוכל לתיבה הקב"ה אומר לו "ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל וכו' והיה לך ולהם לאכלה" והפסוק מקדים את מאכל האדם למאכל הבהמה באומרו "והיה לך ולהם לאוכלה" ולכאורה הפסוק היה צריך להקדים את מאכל הבהמה לפני מאכל האדם מפני שלאדם מותר לאכול רק לאחר שנתן לבהמתו לאכול. כדברי הגמרא בגיטין סב. שאומרת שאסור לאדם לאכול לפני שהוא נותן אוכל לבהמתו שנאמר "ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת" (דברים יא' טו') הפסוק מקדים את אכילת הבהמה באומרו ונתתי עשב בשדך לבהמתך ורק לאחר מכן ואכלת ושבעת? (13 תירוצים)
- א. שאני נח שהבהמות לא היו שייכות לו כלל. לכאן י"ל פשיטות שהרי כל האיסור לאכול קודם בהמתו הוי דוקא בבהמתו שמוזנותיה עליו, אבל לא גבי בהמה שאינה שייכת לו, ולפי"ז י"ל לכאן דשאני נח שאותם בהמות שהכניס לתיבה לא היו שלו, אלא מהפקר. וכמו שכתב כיוצא בזה בהגהות טהרת השלחן שיכול האדם להקדים אכילת בניו הקטנים קודם שיתן מאכל לבהמתו שאין עליהם חיוב ליתן לבהמה, שו"ר עוד באחרונים שבשו"ת כתב סופר הביא בשם החת"ס שהנותן לאכול לחבירו אין צריך ליתן גם לבהמת חבירו, דדוקא בעלים שחייבים במוזנות בהמתו אסורין. אלא שיש קצת להעיר על תירוץ זה, דעכ"פ כיון שהכניס הקב"ה את נח לתיבה על כל החיות ממילא הוי כמוזנותיה עליו, וחייב להקדים אכילתו לפני אכילתו. ויל"ע בזה. ונחבט בזה גאון ישראל הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל בספרו אבן ישראל וכתב שעל כרחק צריך לומר כאמור דכיון דהבהמות לא היו של נח כלל, וגם לא מושכרות בידו, אלא מהפקר ולא נתכוין לזכות בהם, למרות שהיה דואג לאכילתן, לא היה עליו חיוב זה.
- ב. נאמר בתורה שנח יקדים רק את ייחוד המאכל לאדם. עוד נראה בס"ד דבלא"ה לק"מ לפי שעיקר כוונת התורה שנח ייחד מאכלו ורק אח"כ ייחד את מאכל הבהמה, כי ודאי כך ראוי לעשות, לייחד את מאכל האדם ואח"כ את מאכל הבהמה, שהרי אם אין מוזנות אלא או לאדם או לבהמה האדם קודם, [וכמו שכתב ביד אפרים בשם האור החיים הקדוש שבמקום סנה או צער האדם קודם לבהמה]. וכשיש מאכל בפועל גם לאדם וגם לבהמה א"נ צריך להקדים האכילה וממילא גבי נח הכתוב מדבר רק לענין ייחוד המאכל, וכמו שנאמר "ואתה קח לך" והיה לך ולהם לאוכלה" שמאכל זה מיועד לך ולהם, אבל בפועל לענין עצם האכילה אפשר שהקדים מאכל הבהמה למאכל.
- ג. הבהמות בנח היו כשוכר בהמה דאינו מחוייב להקדים אכילתה. מתרץ המהרי"ל דיסקין בשם בנו על פי מה שאמרו בסנהדרין שאדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה ורק שיצאו נח ובניו מהתיבה הותר להם הבשר לאכילה שנאמר "כירק עשב נתתי לכם את כל" נמצא דבעת שהיה נח בתיבה היה לנח בבעלי חיים רק קניין פירות והיינו להשתמש בהם למלאכה כדאיתא בסנהדרין. והלכה בידינו כמאן דאמר קניין פירות לאו כקניין הגוף, נמצא שלא היה בהמותיו ולכך לא היה מחוייב להקדים אכילתן, וסיים דיוצא מזה חידוש שהשוכר פרה מחבירו מותר לו לאכול קודם בהמתו. [אך באבן ישראל הנ"ל העיר דצריך ראייה לחידוש זה].
- ד. כיון שהיה צריך להאכילן ביום ובלילה ממילא הקדים אכילתן. בחי' באר יוסף מתרץ על פי הגמ' בסנהדרין שם בן נח אמר לאברהם, צער גדול היה לנו בתיבה בריה שדרכה להאכילה ביום האכלנוה ביום, ובריה שדרכה להאכילה בלילה האכלנוה בלילה. ולפי זה יוצא שתמיד היו מקדימים החיות לאכילתן, דלא שייך שיאכילו קודם לכל החיות, דאין זה מסתדר עם זמן אכילתם כמבואר, ומשום זה יכלו לאכול בכל עת שחפצו. ובס' פניני קדם ביאר שהכוונה שכל הזמן היו עסוקים באכילת הבהמות ביום ובלילה ולכך יכלו להקדים אכילתן, דאל"כ לא היו יכולים לאכול כלל, ויל"ע בזה.
- ה. היה לנח דין מצטער שמותר להקדים אכילתו לאכילתן. ע"ל על פי הגמ' הנ"ל שהיה להם צער גדול בתיבה שכיון שכל הזמן היו צריכים להאכיל הבהמות והיו כל הזמן טרודים בעיסקי הבהמות, ממילא היה להן דין של מי שמצטער שבאופן זה מותר לו להקדים אכילתו לאכילת בהמותיו, גם אם היו יכולים לצמצם בענין כנ"ל, וכמבואר בספר יד אפרים בשם האור החיים הקדוש שבמקום סנה או צער האדם קודם לבהמה.
- ו. שאני צדיק שבזכותו ניצולים הבהמות ראוי להקדים מאכלו. בשו"ת משנה הלכות כתב בזה תירוץ מחדש ונפלא, דהטעם דצריך להקדים מאכל בהמתו למאכלו לפי שלפעמים "אדם ובהמה תושיע ה'" כלומר שפעמים האדם ניצול בזכות הבהמה ולכך צריך להקדים המציל, משא"כ כאן הרי נח איש צדיק מצא חן בעיני ה' היה וכולם ניצלו בשבילו ולכן הוא קודם, דודאי בצדיקים גמורים האדם קודם אלא במי שאינו צדיק גמור הבהמה קודמת.
- ז. שאני נח שהבהמות בתיבה ניזונו בזכותו לכך הוא קודם להם. כעין זה כתב לתרץ בספר באר יוסף על פי מה שכתב בחי' יד אפרים על השו"ע שאסור לאכול קודם שיתן לבהמתו, שאין לו להחזיק עצמו לזכאי, שפעמים אין לו זכות ואוכל בזכות בהמתו, כדאיתא במדרש בעובדא דאלכסנדר מוקדון שאמר על אותם שהיו עושקים זה לזה שניזונים בזכות הבהמות, שנאמר "אדם ובהמה תושיע ה'". ועל כן כיון שכל הברואים ניצלו מהמבול בזכות נח הותר לו לאכול קודם שיתן לבהמותיו, שהוא היה העיקר, כמו שדרשו התוספות "והיה לך ולהם" אתה עיקר.
- ח. היה נח כאוכל מההפקר וממאכל אחר שבהן קודם לבהמתו. נראה עוד לתרץ בס"ד על פי מה שכתב בשו"ת ציץ אליעזר בשם האדמו"ר מגור רבי אברהם מרדכי אלטר זצ"ל שהקשה על מאמר הכתוב והיתה שבת הארץ לכם לאוכלה לך ולעבדך" וגו' "ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול", והלא אסור לאדם לאכול עד שיתן לבהמתו ולמה הקדים לך, ותירץ דרק במוזן של האדם עצמו אסור, אבל

חידות מרתקות על פרשת השבוע לפאר את שולחן השבת

שביעית הפקר היא ולכן מותר להקדים מאכילתה לאדם לפני בהמתו. ומעתה י"ל שגם האוכל שהכניס נח לתיבה מסתברא שמהפקר היה או משל אחרים ולכן היה מותר לו להקדים אכילתו לאכילת בהמותיו. וגם אם נאמר שהכניס משלו, עדיין י"ל ע"פ מ"ש רבינו הגר"א בקול אליהו לבאר "מכל מאכל אשר יאכל" שציוה השי"ת לנח לאסוף כשיעור הראוי להכנס לבית הבליעה בלבד, והקב"ה ישרה את ברכתו שהם ישבעו, וממילא אותו האוכל שאכלו בתיבה כאוכלים מאוכלו של הקב"ה היה, שכל אותו מאכל היה בגדר נס.

ט. בהמה העתידה לאכול משיירי האדם יכול להקדים אכילתו. בספר ואין למו ומכשול הביא שבספר תורת יוסף כתב שאם הבהמה עתידה לאכול משיירי מאכל האדם, הרי שיקדים הוא לאכול, ולאחר כך לבהמתו. ולפי"ז אולי י"ל מה שמצינו אצל נח שלכך הוקדם מאכלו למאכל הבהמות, ודוחק.

י. כיון שנח עדיין לא ידע מה מאכל כל בהמה לכן הוקדם. בספר נחלת שדה מתרץ שנח בתחילה לא ידע מה מאכלה של כל חיה ובהמה וכמו שמצינו בסנהדרין שלא ידע מה מאכלה של הזיקית, והרי דין קדימת בהמה נוהגת בכל סוגי הבהמות החיות והעופות כמבואר בשו"ת שאילת יעב"ץ ואם כן כיון שעדיין לא היה יודע נח מה מאכלה של כל בהמה ובהמה וכי נח בנתיים לא יאכל, לכך דייקה התורה והקדימה מאכלו למאכל הבהמות.

יא. במאכל הראוי לאדם הוא קודם לבהמתו. בשו"ת קרן לדוד כתב דהאיסור לאכול קודם בהמתו שייך במאכל שראוי לבהמה, אבל דבר שראוי למאכל אדם הוא קודם. ויש מי שכתב ליישב לפי"ז שאצל נח כיון שציוהו הקב"ה להכניס מאכל הראוי לו הוא קודם. אך יש להעיר דכל דבריו כשיש רק מאכל לאדם, אבל נח נצטוה להכניס הכל. ועיין בקרן לדוד שהקשה מנח ולא תירץ כן.

יב. אין למדין מקודם מתן תורה. לכא' י"ל בפשיטות דשאני קודם מתן תורה, ועיקר החיוב של ואכלת ושבעת, להקדים אכילת הבהמה לפני אכילתו נתחדש רק במתן תורה. ושוב מצאתי שכן תירץ גם בספר מעדני אשר והוסיף שאע"פ שאצל רבקה ילפינו שאני אבות ואמהות ששמרו כל התורה כולה משא"כ נח.

יג. יש אומרים דאינו אסור להקדים אכילתו אלא מדרבנן. בשו"ת שבות יעקב כתב דקרא "ואכלת ושבעת" אסמכתא בעלמא ואסור להקדים אכילתו לבהמתו רק מדרבנן. ולפי זה לק"מ דאין להקשות מדרבנן על דאורייתא, וכיו"ב תירצו המפרשים כמה קושיות. ובשו"ת קרן לדוד שדקדק מהרמב"ם שרק מדת חסידות היא שיקדים בהמתו לפני אכילתו. ברם הרי"ף והרא"ש ועוד חבל אחרונים סוברים דיש בזה איסור דאורייתא כמבואר בשו"ת עטרת פז.

19. מדוע דחה ה' את המבול בשבוע ימים? (4 תירוצים)

א. אלו י' ימי אבל על מתשלח הצדיק שחם הקב"ה על כבודו ועיכב את הפורענות לכבודו. (רש"י) ואילולי היו סופדין לצדיק, היה הקב"ה מבטל את גזירת המבול.

ב. הקב"ה הביכול התאבל על עולמו לפני המבול. דאצל בני"א שלא יודעים העתידות מתאבלים שבעה ימים לאחר המוות, אבל הקב"ה שיועד עתידות מתאבל שבעה ימים קודם המוות, וכדמצינו אצל בני אהרון נדב ואביהוא שמתו בא' בניסן ביום השמיני למילואים, וכבר שבוע קודם ציווה ה' את משה שיצווים לנהוג כאבלים, ורק אח"כ הבינו על מה זה.

ג. הקב"ה האריך אפו והוסיף להם שבעת ימים אולי יחזרו ב. (תרגום יונתן)

ד. כדי שנח יכין בתיבה מקום מושב כל חיה, ואת צרכי מאכלה. (רד"ק)

20. מדוע המבול היה דווקא 40 יום? (6 פירושים)

א. כנגד 40 יום של יצירת הולד שצרו צורת ממזרים בגילוי עריות. (רש"י)

ב. כנגד 40 סאה של מקוה לטהרה, שכידוע המבול בא כמקוה לטהר את העולם הטמא.

ג. כנגד 40 מלקות.

ד. כנגד 40 עבירות המוזכרות בספר איוב שחטאו דור המבול. (רוקח)

ה. כנגד התורה שניתנה ב-40 יום שלא חפצו לקבלה ועברו על מצוותה.

ו. לרמז על זמני התשובה שהם 40 יום מראש חודש אלול ועד יום הכיפורים.

21. "ומן הבהמה אשר איננה טהורה" [ז, ח]. גמרא בפסחים: עקם הכתוב שמונה אותיות כדי שלא להוציא דבר מגונה מפיו. אם כן מדוע בתורה כתוב הרבה פעמים 'טמא'?

יש הבדל בין סיפור דברים להלכה, בסיפור צריך לשמור על נקיות הפה, אך בהלכה יש לחתוך את העניין ולהוציא הלכה במילה ברורה - 'טמא'. ויש גם עניין נוסף שקשור לעניין והוא שישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה כדי שיזכור את דברים.

22. באיזה חודש החל המבול? (2 דעות)

א. לרבי אליעזר במרחשון.

ב. לרבי יהושע באייר.

23. מה ההבדל בין גשם למטר?

גשם זה גם גשמי זעף, מטר זה גשמי ברכה. לכן בברכת מחיה המתים שמזכירים את גבורות ה', אומרים משיב הרוח ומוריד הגשם, כיוון שגם גשמי זעף הם גבורות ה' כמו במבול, אבל בברכת השנים אומרים - ותן טל ומטר לברכה, כי אז שואלים הגשמים, ועלינו לבקש גשמי ברכה, ולא חלילה גשמי זעף.

24. היכן לא היה מבול? (2 דעות)

א. הרמב"ן (ז"ב-ג) כתב: באוקיינוס לא ירד המבול.

ב. בפרקי דרבי אליעזר מובא: בארץ ישראל לא ירד מבול, אבל התגלגלו מים מכל הארצות ונכנסו אליה.

25. מדוע נענשו דור המבול דווקא במים ולא באש או ברעידת אדמה? (6 תירוצים)

חידות מרתקות על פרשת השבוע לפאר את שולחן השבת

- א. ה' רצה שהדגים לא ימותו כי הם לא חטאו, ומבול אינו הורג דגים.
- ב. כדי להראות ליצורי היבשה שהדגים אינם נענשים מפני שלא חטאו, וזה מוכיח שהחטא אינו דבר הכרחי, ואם כן גם הם היו יכולים להישמר מחטא, והם נענשים על שלא נמנעו מהחטא.
- ג. ה' הביא דווקא מבול מפני שיש למים כח לטהר כבטיילה והמבול היה מעין מקוה.
- ד. בגלל שלא רצו לקבל את התורה, והתורה נמשלה למים.
- ה. כי הם התנהגו בלי חוק ומשפט, כמו בים שאין חוק ומשפט והגדול אוכל את הקטן.
- ו. האדם נברא מ-4 יסודות: אש, רוח, עפר ומים. והיסוד של המים אחראי על תאוות הזנות, ולכן עונשם היה במים כנגד מה שקלקלו ביסוד המים.

26. "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו" [ז, כב]. מפרש"י ע"פ הגמ' בסנהדרין - "ולא דגים שבים". מדוע דגים שבים לא מתו? (2 תירוצים)

- א. הם לא חטאו, אלא רק בעלי החיים שביבשה חטאו. הכל מתחיל בזה שהאדמה חטאה בכך שבמקום "עץ פרי עושה פרי", הוציאה "עץ עושה פרי" (בראשית רבה פרשה ה, ט). בעלי החיים והאדם נבראו מן הארץ (כמו שכתוב לעיל ב, ז, לגבי האדם, ולעיל ב, יט, לגבי הבהמות והחיות), והם קיבלו ממנה את הוהמה של החטא שלה, כרמז בפסוק "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ" (ו, יא). לעומת זאת, הדגים נבראו מן המים, כמו שכתוב "ישרצו המים שרץ נפש חיה" (א, כ), ולכן לא קיבלו מזוהמת הארץ, ולכן הם לא חטאו.
- ב. ע"פ המדרש, דור המבול חטאו בכך שחמסו פחות משווה פרוטה, הדגים שבים גם אם התאוו לחמוס ולגזול - לא עלתה בידם. שכן המצוי בים דינו הפקר.

27. מי ניצל מהמבול על אף שהיה מחוץ לתיבה? (לפחות 3)

- א. במדרש רבה (דברים י"א י): בשעת המבול לא הגיעו המים אף לקרסוליהם של סיחון ועוג מחמת גובהם, וכך ניצלו מהמבול.
- ב. נח קשר את קרני זוג הראמים שהם חיות גדולות מאוד לתיבה והכניס את אפם לתיבה, ואפילו הראש שלהם לבד לא יכל להיכנס לתיבה מחמת גודלו.
- ג. דגים שבים ניצלו מהמבול.

28. לדעת רבי יוחנן בתלמוד (מסכת זבחים ק"ג): שבארץ ישראל לא היה מבול, אם כן למה צריך תיבה וכו', שהקב"ה ישלח את נח ומשפחתו לארץ ישראל וכך ינצלו? (5 תירוצים)

- א. כל זה היה מכוון מאת ה' להחזיר את הבריות בתשובה, כל אותם ק"כ שנה שעסק בבניית התיבה.
- ב. ללמדנו שבעת פורענות יסתגר ויתחבא ולא יסתובב בחוץ.
- ג. י"א שגם נח היה מגיע עונש על כך שלא התפלל על בני דורו, ועל כך שהיה מקטני אמנה, ועל כך שבא בטרוניה לקב"ה, ועצי גופר של התיבה היו במקום הגופרית שה' הרתיח במי המבול. וא"כ בהכרח שיהיה נח בתיבה וגם טורח האכלת בע"ח וכל סבלו י"ב חודש כמשפט הרשעים י"ב חודש בגיהנום היה בשבילו ככפרת עוונות. (מעם לועז)
- ד. ידוע ע"פ תורת הגלגלים שנה בא בגלגלים של יוסף הצדיק - משה רבנו - ומנוח אביו של שמשון הגיבור. וא"כ א"ל שהיות ונח הוא משה, ועל משה נגזר שלא יכנס לארץ ישראל, לכן גם נח נותר מבחוץ.
- ה. החום וההבל ששרו בעולם השפיעו גם על ארץ ישראל וכל החיים שם מתו, והיה מוכרח לעשות תיבה.

29. "וישאר אך נח" [ז, כג]. מה הפירוש - 'אך נח'? (6 פירושים)

- א. רק נח ומשפחתו מכל העולם.
- ב. גונח מטורח החיות שכל אחת בשעה אחרת.
- ג. גונח מהצינה שהייתה בתיבה.
- ד. גונח מצליעתו שנשכו אריה בגלל שאיחר לו מזונו.
- ה. אך נח בגימטריה עוג - 79. (בעל הטורים)
- ו. גונח מהשדים שהכניס לתיבה והזיקו אותו ואת בניו, וכן מהריח הרע שהיה בה. ובא מלאך ולקח אחד מבני נח, והביא אותו לגן עדן, ולימד אותו כל רפואות שבעולם, ואותן רפואות כתבו בספר, וזהו "ספר הרפואות" שהגיע לידי חזקיהו המלך, וגנוז.

30. מי חיבר את ספר הרפואות? (3 דעות)

- א. לפי התשב"ץ ספר הרפואות הוא מהמלאך שלימד לאחד מבני נח בגן עדן.
- ב. אך בילקוט ראובני (בראשית דף נג.) הביא מספר "הפליאה" שמלאך כבר לימד אותו לאדם הראשון בגן עדן.
- ג. ולדעת ראשונים רבים חיברו שלמה המלך בחכמתו (אוצר פלאות התורה).

31. איתא בפרקי דרבי אליעזר (פכ"ד): נח לקח עמו לתיבה את כתנות העור שעשה הקב"ה לאדם וחוה, וכשיצאו מהתיבה לקחם חם בן נח והנחלים לנמרוד, ובשעה שהיה לובש אותם כל בהמה וחיה היו באות ונופלות לפניו. כדאיתא ברש"י (פסחים דף נד:) שעל כתנות העור היו מצויירין כל מין בהמה, חיה ועוף בצורה חיה ואמיתית, וכשהיה נמרוד בשדה, היו חיות מתאספות סביבו, וניצודין מאלהן. ובביאור הרד"ל (על פרקי דרבי אליעזר שם ס"כ כ) הוסיף, שלקח נח כתנות העור עמו בתיבה, מפני שכל חיה ועוף היו נופלות לפני הלובשם, ולבשם נח בעת שהיה נותן מזון לחיות, כדי שלא יזיקוהו. ויש להקשות על דבריו מהמדרש (תנחומא נח ס"ט הובא ברש"י) שכתב: "פעם אחת שהה נח לזון את הארי, הכישו הארי, ויצא

חידות מרתקות על פרשת השבוע לפאר את שולחן השבת

צולע, שנאמר "וישאר אך נח". ולפי הרד"ל קשה איך יכול היה הארי להכישו, והלא בשעה שנתן מזון לחיות היה לבוש בכתנות עור?! (2 תירוצים)

א. אולי בפעם הזאת לא היה לבוש בהם, ולכן לא היה הארי מתיירא ממנו, והכישו.

ב. עוד יש לומר, שהארי, שהוא מלך החיות (הגיגה דף יג:), לא היה מתיירא מהצוירים של שאר החיות המצוירות על כתנות העור, ולכן כאשר שהה נח לזון אותו - הכישו.

32. בהגהות הרד"ל (על פרקי דרבי אליעזר פכ"ג הוספות י"ד) הקשה לפי דברי הפרקי דרבי אליעזר שעוג היה יושב על סולמות התיבה מבחוץ, מפני מה לא שאל נח ממנו אם כלו המים, ובשלמא אם נראו ראשי ההרים? יש לומר שלא היה רואה מרחוק כל כך כמו העופות שדרכן לשוט למרחוק למצוא מנוח לרגלם, אבל על ההבל יכול היה לשאול אותו? (4 תירוצים)

א. הרד"ל תירץ: לפי מה שכתב התוס' (זבחים קי"ג:) על הראם שמפני שכוחו חזק לא הזיק לו ההבל, א"כ ה"ה מעוג, לא היתה ראייה אם נשתנה ההבל כלפי כל הבריות, דיכול להיות שיש הבל חזק והוא אינו מרגיש את זה.

ב. נח לא רצה לסמוך על עוג שלא היה נאמן לו, לכן לא שאלו ולא סמך עליו.

ג. עוד אפשר לתרץ: מיד כשנגמר המבול הלך לו עוג משם, ולכן לא יכול היה לשאול לו, אבל נח לא סמך על סימן זה, דאפשר שקרה לו משהו.

ד. בספר "דף על דף" (זבחים קי"ג:) מביא תירוץ שרצה להראות לעוג שאין בו צורך, שלא ידמה בנפשו שמה שנשאר מהמבול כי אי אפשר מבלעדי. (מעדני אשר)

33. "וישלח ידו ויקחה ויבא אותה אליו אל התיבה" [ח, ט]. מדוע נח היה צריך לשלוח ידו כדי להכניס את התיבה, וכי לא יכלה להיכנס בכוחות עצמה? (2 דעות)

א. הרד"ק והנצי"ב, מסבירים שהיונה לא רצתה להיכנס לתיבה משום שלא הביאה שום דבר בפיה וסברה שלא יניח נח לשוב ריקם. על כן עמדה בכניסה לתיבה, ע"י הצוהר, ולא נכנסה מעצמה. מוסיף הנצי"ב גם הנהגה מעשית: ובא ללמדך שכך ראוי לנהוג עם שליח כושל שלא הביא דבר מסיבה שאינו חייב בה שמכל מקום ראוי לחמול עליו.

ב. האור החיים הקדוש מבאר שהדבר בא ללמדנו עד כמה היה נח רחמן ועושה חסד אפילו עם בעלי חיים, נח הבין שהיונה בפעם הראשונה שנשלחה לא מצאה מנוח לכף רגלה ולכן היא שבה ללא כלום, א"כ היא עפה כל הזמן בלי הפסקה, ולכן שלח ידו לקחתה אפילו שמדובר בהפרש של שניות בודדות.

34. באיזה יום בשבוע שלח נח את היונה מהתיבה בפעם השלישית?

בשבת, כדברי המשורר יונה מצאה בו מנוח ושם ינוחו יגיעי כח.

35. "ויבן נח מזבח לה'... ויעל עולות במזבח" [ח, ט]. מדוע כשיצא נח מהתיבה לא הקריב קרבן תודה, הרי יורדי הים צריכים להביא קרבן תודה, והרי נח ניצל משניהם?! (4 תירוצים)

א. דוה רק כשהיה בים והיה במקום סכנה, וכן ביוצא מבית האסורים שהיה מסוכן, אבל נח שהיה בתיבה - הבטיחו הקב"ה שלא יאונה לו כל רע, א"כ לא היה בחזקת מסוכן.

ב. לדברי החיד"א דיצחק - כשירד מהעקדה, וכהן גדול כשיצא ביוה"כ מקודש הקדשים - לא מברכים "הגומל", דדווקא סכנה שבאה שלא מדעתו צריך לברך, אבל העושה מחמת צווי הבורא - לא מברך "הגומל". ונח נכנס לתיבה בגלל ציווי ה', לכן לא יברך "הגומל".

ג. וב"אוצרות הים" מביא מה"ספורנו" דריבוי לחם בקרבן תודה הוא לפרסם הנס לאוכלים רבים שאין יודעין מהנס, ואילו לנח לא היה למי לפרסם הנס, דבני משפחתו ידעו מזה. ועוד, דקרבן תודה נאכל ליום ולילה, וחשש דמצד מיעוט האוכלים לא יספיקו לאוכלם בזמן קצר.

ד. אמנם ב"שפתי חכמים" מביאר שנח הקריב ד' תודות נגד ד' זוגות שהיו בתיבה.

36. בזמנם של מי לא נראתה הקשת? (לפחות 5)

א. רבי שמעון בר יוחאי. (רש"י)

ב. חזקיהו מלך יהודה. (רש"י)

ג. יהונתן ושאל. (יערות דבש)

ד. רבי יהושע בן לוי. (גמרא כתובות ע"ז)

ה. אנשי כנסת הגדולה. (מדרש)

37. כמה סוגי קשת יש? (2 דעות)

א. בפשטות יש סוג אחד של קשת שנבראה בערב שבת בין השמשות ולא נראתה עד אחר המבול כי עד המבול היו ענבים שחורים ועבים והשמש לא עברה אותם וממילא לא הייתה קשת, כי קשת נוצרת ע"י שקרני השמש נשברת במים. (אברבנאל) ומה שבזמנם של צדיקים אחדים כמו רשב"י, לא הייתה קשת מכיוון שהשמים ירדו רק בלילי שבתות ובלילה אין שמש ולכן לא נראתה הקשת בימיהם.

ב. יש אומרים שיש 2 סוגי קשת אחת של חורף וזו השמש שנשברים קרניה במים, והשניה היא קשת של זעם, וצבעיהם שונים, ויתכן שדווקא הקשת של הזעם לא הייתה בזמנם של אותם צדיקים כמו רשב"י, אבל קשת של גשמים הייתה גם הייתה. ודווקא לומר כן.

38. "והיתה לאות ברית" [ט, יג]. מדוע ה' מביא דווקא קשת במקום מבול ולא משהו אחר? (2 תירוצים)

א. לרמז על חץ וקשת כלי מלחמה כביכול עמ"י נלחמים בה'.

ב. הקשת מרמזת על עריות ולכן במקום מבול יש קשת לומר שחוטאים בעריות. (עיין רש"י סוטה לו ב)

39. איך הקשת קשורה לאברהם יצחק יעקב ויוסף?

חידות מרתקות על פרשת השבוע לפאר את שולחן השבת

אברהם זרק על המלכים חול ונהפך לחיציים. יצחק אומר לעשו לקחת את קשתו. יעקב אמר בחרבי ובקשתי. יוסף עליו נאמר ותשב באיתן קשתו.

40. מדוע חם חטא וכנען בנו קולל? (4 תירוצים)

- א. תוס' בסנהדרין: כיון שכתוב 'ויברך אלוקים את נח ואת בניו' (ט, א) לאחר המבול, ואין קללה במקום ברכה.
- ב. בראשית רבה: יש אומרים שכנעו ראה את נח בקלקלתו והוא סיפר לאביו, וכיוון שהוא התחיל בעניין, לכן הוא קולל.
- ג. יש כאן ענין של מידה כנגד מידה, שחם מנע מנח בן רביעי, ולכן הוא קילל את בנו הרביעי. ואצל רוב בני"א קללת הבן קשה לאב יותר מקללת עצמו.
- ד. י"א שעוג מלך הבשן בא על אשת חם והרתה, וכדי לחפות על הענין שימש חם עם אשתו בתיבה, והבן שנולד הוא כנען (וי"א סיחון), וא"כ כיון שבא ממעשה רע, סובב הקב"ה שיעשה מעשה רע ויקולל.

41. מהן העונשים שקיבל חם? (לפחות 5)

1. נעשו עיניו אדומות הנראות תמיד כאילו הן שטופות דם, לפי שהסתכל בערוות אביו.
2. נעשו שפתיו עקומות ומשונות, לפי שהוציא דיבת אביו.
3. שערו ראו וזקנו נעשו חרוכות, לפי שהסב פניו לראות.
4. הולך תמיד ערום ובלי בגדים, לפי שלא כיסה את אביו.
5. יהיה עבד ויעלה מס לצאצאי שם הלא הם עם ישראל, וגם לצאצאי יפת שיתגיירו.

42. במי התגלגלה נשמתו של נח? (לפחות 3)

- א. יוסף הצדיק.
- ב. משה רבנו.
- ג. מנוח אביו של שמשון הגיבור.

43. כמה בניו היו בסופו של דבר לנח? (2 דעות)

- א. כתב בסדר הדורות (אלף תרנ"ו): בן רביעי נולד לנח לאחר המבול, ושמו היה 'יוניקו', והיה חכם באיצטגנינות, וגירשוהו אחיו מאצלם, והוא לימד לנמרוד חכמת המלחמה.
- ב. וה"אברבנאל" (ט יח) הביא דעה זו, וכתב: אחרי שלא כתבה התורה כי אם ג' בנים לנח, אין ראוי שנאמין ברביעי זה (אוצר פלאות התורה).

44. כמה שנים עברו מדור המבול עד דור הפלגה?

דור המבול היה בשנת 1656 לבריאת העולם, ודור הפלגה היה בשנת 1996 לבריאת העולם, א"כ 340 שנה עברו ביניהם ובגימטריה ש"מ, לרמזו שה' האריך אפו ודחה להם הפורענות בזכות שם בן נח שהיה צדיק.

45. כמה אומות יצאו משלושת בני נח?

מיפת יצאו 14 אומות, מחם יצאו 30 אומות, ומשם יצאו 26 אומות ס"ה 70 אומות.

46. "ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם" [יא, ד]. מה גובה המגדל שבנו דור הפלגה? (2 דעות)

- א. שבעים מיל (פרקי דר"א פ' כ"ד). מיל הוא כאלפיים אמה, בערך 960 מטר (לר"ח נאה). א"כ 70 מיל שווים ל-67 ק"מ בערך.
- ב. במעם לועז מובא: שוכו של המגדל היה- שלישי העליון נשרף, ושליש התחתון נבלע באדמה, ושליש אמצעי נשאר לאות לדורות הבאים, והוא כ"ג גדול שאפשר ללכת ג' ימים בצלו. א"כ בצלו של המגדל בשלמותו היה אפשר ללכת ט' ימים, אדם ממוצע יכול ללכת ביום אחד- עשר פרסאות, היינו 40 מיל, וב-ג' ימים 120 מיל, בערך 115 ק"מ! רק כדי להבין- כיום בשנת תש"פ עם כל התקדמות הטכנולוגיה, הבנין הגבוה ביותר בעולם מתנשא לגובה של 828 מטר "בלבד", ונקרא 'בורג' חליפה' ונמצא בדובאי, שבאיחוד האמירויות הערביות. המרחק מירושלים לת"א הוא 62 ק"מ.

47. מה רצו דור הפלגה לעשות?

היו 3 כיתות: חלק רצו לעלות לשמים ולשבת שם. חלק רצו לעלות לשמים ולהילחם בה'. וחלק רצו לעלות ולעבוד עבודת כוכבים.

48. מה היו העונשים של דור הפלגה?

א. היו 3 כיתות: חלק התפוררו. חלק התבלבלה שפתם. וחלק נהפכו לקופים פילים (שנהבים) שדים וליילין. (סנהדרין קט א). וזה מסביר מדוע דווקא על קופים ופילים מברכים 'ברוך... משנה הבריות', כיון שה' שינה אותם מבני אדם לחיות, ולכן קוף מזכיר אדם בהתנהגותו כיוון שבתת מודע שלו הוא זוכר שפעם היה אדם ומצטער על כך ורוצה לחזור לקדמותו, וכן פילים יש להם הבנה בשפת בני האדם וזיכרון כשל בני אדם. ה"רוקח" (בסידורו דף קעב) כתב: עד דור הפלגה לא היו דובים בעולם, ואנשי דור הפלגה נעשו ונתהפכו לדובים, ומפני כך הדוב שונא לאדם, וקולו עבה כאדם. וב"שלשלת הקבלה" (ח"ג) כתב שחלק מאנשי דור הפלגה נשארו בצורת אדם, אך נעשו בריות משונות, שיש בריות שבזמן הקיץ נהפכים צורת זאב, ובזמן הקור שבים לצורת אדם. וגדולי ישראל ביקרו בגן חיות לברך "משנה הבריות" ולראות נפלאות הבורא בבריות משונות (פלאות התורה).

ב. במעם לועז מונה 6 עונשים: (5 הראשונים לחלק מהם, והשישי לכולם החיים והמתים). ה' בלבד את שפתם ומשפה אחת נחלקו ל-70 לשון. גאה ים אוקינוס ושטף 30 משפחות של אותם אנשים. לא מצאו את דרך החזרה לבתיהם, ולא ידעו היכן ללכת ונבלעו שם בארץ. לא חזרו למקומם אלא כל בני עיר הלכו לעיר אחרת. חלק מהם נעשו קופים ורוחות ושדים. אין להם חלק לעולם הבא.

49. מה היה סופו של מגדל בבל?

שליש העליון נשרף, ושליש התחתון נבלע באדמה, ושליש אמצעי נשאר לאות לדורות הבאים, והוא כ"ג גדול שאפשר ללכת ג' ימים בצלו. (מעם לועז)

חידות מרתקות על פרשת השבוע לפאר את שולחן השבת

50. מה שמה של אשתו של תרח - אמא של אברהם אבינו?
אמתלאי (או אמתלה) בת כרנבו.
51. כמה שנים ישב אברהם אבינו בבית האסורים בגלל אמונתו בה? (2 דעות)
א. י' שנים נחשב בבית האסורים, ג' בכותא ושבע בקרדו (ב"ב צ"א). ויש אומרים להיפך: שבע בכותא וג' בקרדו, והם שמות מקומות באור כשדים. והמהרש"א כתב שנחשב מגיל 3 עד י"ג שנה.
ב. ארבעים ושמונה שנה חשב אברהם אבינו על אמונה, עשרים שנה היה בבית סוהר, והשאר ישב בחרן. (שיעורי חומש)
52. מדוע נחבא אברהם אבינו י"ג שנה בקרקע?
ביקש נמרוד להורגו לאחר שתרח סיפר לו שהוא שבר את הפסלים. ואף לאחר ג' ימים שהיה אברהם בכבשן האש, ונמרוד הוציא ונתן לו שני עבדים במתנה, חלם נמרוד שאברהם ילחם אתו וינצח וימאז רדף אחריו, ונחבא אברהם י"ג שנה בקרקע (רש"י אבות ה-ג, וספר הישר).
53. מדוע לא מוזכר בתורה במפורש סיפור אור כשדים? (2 תירוצים)
א. ה' לא רצה שאברהם יתגרה בעכו"ם הכופרים בה' ויכניס עצמו לסכנת חיים ופיקוח נפש, אלא יחזיר בתשובה בשקט ובנועם. ובגלל שה' לא כ"כ אהב את העניין - התורה לא סיפרה אותו.
ב. התורה לא מספרת על כך מאומה, ורק מעת היותו בן שבעים וחמש - כשנהייה נביא, מתחילה התורה לספר על תולדותיו וקורותיו. והטעם, כי סיפור האבות הוא תורה, ותורה מתחילה דווקא בנבואה. פחות מדרגה זו - איננו בכלל תורה, אלא סיפור פרטי של אברהם (שיעורי חומש).
54. באיזה גיל הכיר אברהם את בוראו? (3 דעות)
א. בגיל 3 שנים.
ב. בגיל 40 שנה.
ג. בגיל 48 שנה.
☛ אפשר לומר שלא פליגי, אלא כל פעם התווספה אצלו הכרה פנימית ועמוקה יותר בבוראו, כשהראשונה הייתה בגיל 3, וההכרה הסופית והגדולה הייתה בגיל 48.
55. בן כמה היה הרן כשהוליד את שרה? (3 דעות)
א. בגמ' סנהדרין (טז:): מבואר שהיה הרן בן שמונה כשהוליד את שרה.
ב. והמהרש"א כתב שאין זה מדויק, שהרי מוכח שהוליד את שרה כשהיה בן שבע וד' חודשים.
ג. ובמדרש (בר"ר פל"ח יד) איתא שהיה הרן בן שש כשהוליד את מלכה אחות שרה. ובעלי התוס' כתבו שבדורות הראשונים היו בני אדם גדולים בקומה, ובהגיעם לשבע או שמונה כבר היו גדולים מאוד (אוצר פלאות התורה).
56. כמה מצוות יש בפרשת נח?
בפרשת נח אין מצוות.
57. כמה פסוקים יש בפרשת נח?
153 פסוקים.

"טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף"